

Věc C-40/24 [Derterti]ⁱ**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

23. ledna 2024

Předkládající soud:

Corte suprema di cassazione (Itálie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

19. prosince 2023

Navrhovatel:

GE

Předmět původního řízení

Předání navrhovatele italskými orgány do Francie na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu, ačkoli byl ve Francii souzen „v nepřítomnosti“, aniž byl informován o soudním řízení a využil práva na formální obhajobu, tj. práva zvolit si a být zastoupen obhájcem.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Na základě článku 267 SFEU a článku 105 jednacího řádu Soudního dvora se žádá o výklad článku 6 SEU a článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, zejména s ohledem na právo obviněného na obhajobu v trestním řízení konaném „v nepřítomnosti“.

Předběžné otázky

1) Musí být článek 6 Smlouvy o Evropské unii vykládán v tom smyslu, že právo obviněné osoby na formální obhajobu v trestním řízení patří mezi práva zakotvená v Listině základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000 a základní práva

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a vyplývající z ústavních tradic společných členským státům Evropské unie, které tento článek uznává jako obecné zásady unijního práva a jejichž dodržování vyžaduje rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy?

2) V případě kladné odpovědi, může být právo obviněné osoby na formální obhajobu v trestním řízení přesto považováno za dodržené, pokud byl vydán odsuzující rozsudek proti obviněné osobě, která nebyla jednání přítomna a nebyla zastoupena žádným obhájcem, ať již zvoleným nebo ustanoveným příslušným soudem, pokud má obviněná osoba právo, jakmile jí byl rozsudek doručen, dosáhnout obnovy řízení se zárukami obhajoby?

3) Musí být tedy článek 4a rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV, zavedený rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, vykládán v tom smyslu, že stát, který je požádán o předání, je oprávněn odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud se vyžádaná osoba osobně nedostavila k soudnímu jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, i když jsou splněny podmínky stanovené v čl. 4a odst. 1 písm. d), ale vyžádaná osoba nebyla zastoupena obhájcem, ať již zvoleným nebo ustanoveným příslušným soudem?

Uplatňované unijní právo

Smlouva o Evropské unii (dále jen „SEU“); článek 6.

Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), články 47, 48 a 52.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody; body 4, 12, 19, 27, 54 odůvodnění, články 1, 2, 3, 8, 9.

Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (2002/584/SVV) ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (dále jen „rámcové rozhodnutí“); bod 12 odůvodnění, čl. 1 odst. 3, čl. 4a odst. 1.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“); čl. 6 odst. 3 písm. c).

Rozsudky Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) ze dne 31. ledna 2023, Gordi, C-158/21; ze dne 26. února 2013, Melloni, C-399/11; ze

dne 23. března 2023, LU – PH, C-514/21 a 515/21; ze dne 10. srpna 2017, Zdziaszek, C-271/17; ze dne 12. března 2020, VW, C-659/18.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 13. února 2001, Krombach v. Francie, č. 29731/96.

Uplatňované vnitrostátní právo

Costituzione della Repubblica italiana (Ústava Italské republiky), čl. 24 odst. 2: „Právo na obhajobu je nedotknutelným právem v každé fázi a každém stupni řízení“.

Legge 22 aprile 2005, n. 69, come modificata dalla legge 2 febbraio 2021, n. 10 (zákon č. 69 ze dne 22. dubna 2005 ve znění zákona č. 10 ze dne 2. února 2021) (dále jen „zákon o EZR“) – článek 2: „V důsledku výkonu evropského zatýkacího rozkazu nesmí být v žádném případě porušeny nejvyšší zásady ústavního pořádku státu nebo nezczitelná lidská práva uznaná Ústavou, základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii nebo základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod [...]“. Kromě toho je podle čl. 6 odst. 1a písm. d) tohoto zákona v případě osoby vyžádané pro účely výkonu odsuzujícího rozsudku vyneseno po soudním řízení „v nepřítomnosti“ předání přípustné, pokud vyžádaná osoba, ačkoli jí nebylo osobně doručeno rozhodnutí, obdrží toto rozhodnutí osobně a neprodleně po předání do vystavujícího členského státu a bude výslovně informována o svém právu na nový a úplný meritorní přezkum svého postavení s možností předložit nové důkazy a dosáhnout změny tohoto rozhodnutí v souladu s nástroji, které za tímto účelem stanoví vnitrostátní právo dožadujícího státu.

Nález Corte costituzionale (Ústavní soud, Itálie): č. 190 z roku 1970, č. 55 z roku 1971, č. 255 z roku 1974, č. 172 z roku 1976, č. 125 z roku 1979, č. 188 z roku 1980, č. 144 z roku 1995.

Rozsudky Suprema Corte di cassazione (Nejvyšší kasační soud, Itálie): rozsudky šestého senátu č. 5400 ze dne 30. ledna 2008, Salkanovic, a č. 14721 ze dne 7. května 2020, Spahiu.

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Rozsudkem ze dne 12. října 2017, který nabyl právní moci, soud v Auxerre (Francie) v trestním řízení konaném v nepřítomnosti obviněného a v nepřítomnosti obhájce, podle článků 379–2 a 379–6 francouzského trestního řádu, odsoudil GE, albánského státního příslušníka, za trestné činy nezákonného dovozu, prodeje a nákupu omamných látek. Za účelem výkonu trestu vystavila Francouzská republika dne 6. září 2021 evropský zatýkací rozkaz s cílem dosáhnout předání GE, který se nachází v Itálii.

- 2 Corte di appello di Firenze (odvolací soud ve Florencii, Itálie) rozhodl, že podmínky pro předání albánského státního příslušníka GE do Francouzské republiky byly splněny. Zatýkací rozkaz totiž obsahoval údaj o tom, že podle francouzského právního řádu může odsouzený po předání podat opravný prostředek proti rozsudku do deseti dnů od jeho oznámení. Corte d'appello (odvolací soud) tedy stanovil, že byl splněn požadavek článku 6 zákona o EZR, který připouští předání v případech, kdy vyžádaná osoba sice nebyla vyrozuměna o rozhodnutí přijatém v důsledku soudního řízení konaného v její nepřítomnosti, ale toto vyrozumění obdrží po předání a bude výslovně informována o právu na úplné přezkoumání svého postavení.
- 3 GE podal proti rozsudku Corte di appello di Firenze (odvolací soud ve Florencii) kasační opravný prostředek k Corte di cassazione (Kasační soud), který je předkládajícím soudem.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 4 GE se dovolává porušení článku 2 zákona o EZR, neboť byl souzen v nepřítomnosti, aniž obdržel předvolání k soudnímu jednání, nebyl zastoupen obhájcem a byla na něj podána neurčitá obžaloba, což vedlo k porušení práva na formální obhajobu a práva vyjádřit se k dokazování, což je nezbytné pro spravedlivý proces.
- 5 Na argument Corte d'appello (odvolací soud), že rozsudek vyneseny v nepřítomnosti je v každém případě zrušitelný na návrh odsouzeného, jakmile se o něm dozví, GE odpovídá, že předání nebylo požadováno za účelem konání soudního řízení, ale za účelem výkonu trestu, pro který platí přísnější záruky. Navíc na argument Corte d'appello (odvolací soud), že nepřítomnost obhájce je ospravedlněna možností hájit se sám, odpovídá, že pro účely vlastní obhajoby je stále nezbytné řádné předvolání obviněné osoby a její přítomnost u soudního jednání.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 6 Corte di Cassazione (Kasační soud) v minulosti v řadě podobných případů rozhodl, že zatýkací rozkaz vystavený francouzskými justičními orgány na základě odsuzujícího rozsudku, který byl vynesena bez záruk kontradiktornosti a obhajoby, je v každém případě v souladu se zásadami spravedlivého procesu, neboť francouzský právní řád zaručuje odsouzenému možnost požádat prostřednictvím opravného prostředku o obnovu řízení při dodržení kontradiktornosti a práva na obhajobu; tentýž Corte di Cassazione (Kasační soud), předkládající soud, je však toho názoru, že tento přístup by měl být nyní přehodnocen.
- 7 Podle judikatury Corte costituzionale (Ústavní soud) spočívá právo na obhajobu, chráněné článkem 24 Ústavy, v zásadě v záruce kontradiktornosti a přítomnosti

obhájce ve všech typech řízení. V tomto smyslu odkaz na „každou fázi a stupeň řízení“, i když z něj nutně nevyplývá, že kontradiktornost a přítomnost obhájce musí být zaručeny vždy a při každém procesním úkonu, nicméně vyžaduje, aby bylo ve vztahu k významu jednotlivého úkonu zjišťováno, zda se nepřítomnost obhájce svými důsledky promítá do skutečného porušení ústavního práva na obhajobu před soudem. Právo na obhajobu je nezadatelné a povinné ustanovení obhájce ze strany státu má za cíl chránit základní lidské hodnoty a ústavní zásady.

- 8 V článku 2 zákona o EZR po novele z roku 2001 byl vypuštěn výslovný odkaz na dodržování práva na obhajobu jako předpoklad pro výkon evropského zatýkacího rozkazu. Předkládající soud se však na základě výše uvedené judikatury Corte costituzionale (Ústavní soud) domnívá, že právo na formální obhajobu je jedním z „nezadatelných lidských práv uznaných Ústavou“, „základních práv“ uvedených v článku 6 SEU a práv zaručených EÚLP, jehož porušení podle článku 2 zákona o EZR vyžaduje, aby italský stát odmítl vykonat evropský zatýkací rozkaz. Vnitrostátní ustanovení je tedy třeba vykládat nejen ve světle Ústavy, ale i unijního práva, které provádí. Jak navíc připomněl Corte costituzionale (Ústavní soud), základní práva, která rámcově rozhodnutí ctí ve smyslu bodu 12 odůvodnění a čl. 3 odst. 1 tohoto rozhodnutí, jsou práva uznávaná unijním právem a k jejich vymezení přispívají ústavní tradice společné členským státům. Je tedy na unijním právu, aby stanovilo úroveň ochrany základních práv, kterou musí právní úprava evropského zatýkacího rozkazu dodržovat, neboť se jedná o harmonizovanou oblast. Podle Corte costituzionale (Ústavní soud) proto v zájmu zajištění jednotného uplatňování evropského zatýkacího rozkazu nemohou členské státy odmítnout předání s výjimkou případů výslovně stanovených v rámcovém rozhodnutí.
- 9 Článek 4a rámcového rozhodnutí (doplněný novelou z roku 2009) v souladu s judikaturou Soudního dvora, podle níž výkon evropského zatýkacího rozkazu představuje zásadu, zatímco odmítnutí jeho výkonu je pojato jako výjimka, která musí být vykládána restriktivně (viz rozsudek Gordi, bod 68), stanoví, že justiční orgán může odmítnout vykonat evropský zatýkací rozkaz vydaný na základě rozhodnutí vydaného v soudním řízení, pokud se dotčená osoba „nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí“, pokud tento rozkaz neobsahuje některý z prvků uvedených v písmenech a) až d) tohoto článku, tedy: a) osoba byla osobně předvolána, a tudíž informována o plánovaném datu a místě konání jednání soudu, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, a byla informována, že rozhodnutí může být vyneseno, pokud se jednání soudu nezúčastní, anebo b) osoba věděla o plánovaném jednání soudu a zmocnila svého právního zástupce, kterého si sama zvolila, nebo který jí byl ustanoven státem, aby ji na jednání soudu obhajoval, anebo c) poté, co jí bylo doručeno rozhodnutí a byla výslovně informována o svém právu na obnovení řízení nebo odvolání, výslovně uvedla, že rozhodnutí nenapadne, nebo nepodala návrh na obnovení řízení nebo odvolání v příslušné lhůtě, anebo d) neobdržela osobně toto rozhodnutí, avšak toto rozhodnutí jí bude doručeno po jejím předání a bude výslovně informována o svém právu na obnovení řízení nebo odvolání a bude informována o lhůtě, ve které musí podat návrh na obnovení řízení nebo odvolání.

V takových případech totiž podle ustálené judikatury Soudního dvora výkon evropského zatýkacího rozkazu neporušuje právo vyžádané osoby na obhajobu a obecněji na spravedlivý proces, jak je zakotveno v člancích 47 a 48 Listiny (viz např. rozsudky Melloni, body 44 a 53, a LU – PH, body 47 až 50, 72, 73). Podle předkládajícího soudu však tento článek neobsahuje žádné výslovné ustanovení pro situaci, kdy „soudní jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí“, ve vztahu k obviněné osobě, která nebyla přítomna, nedostavila se k soudu nebo nebyla nikdy řádně předvolána, proběhlo, aniž tato osoba byla zastoupena obhájcem, kterého si zvolila nebo jí byl ustanoven státem. Taková situace by tedy měla být přezkoumána ve světle obecných zásad.

- 10 Předkládající soud nejprve uvádí, že řízení proti GE je nepochybně „soudní jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí“ ve smyslu výše uvedeného článku 4a, tedy řízením, v němž bylo na základě meritorního zkoumání věci pravomocně rozhodnuto o vině dotyčné osoby, o jejíž předání se žádá, a byl jí uložen trest (viz rozsudek Zdziaszek, bod 82). Soudní rozhodnutí, kterým byla vyžádaná osoba odsouzena v nepřítomnosti, musí být považováno za „rozhodnutí“ podle čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí, pokud jeho přijetí bylo rozhodující pro vydání evropského zatýkacího rozkazu (rozsudek LU – PH, bod 67).
- 11 Ve věci samé předkládající soud připomíná, že harmonizace podmínek výkonu zatýkacích rozkazů vydaných za účelem výkonu rozhodnutí vydaných v nepřítomnosti obviněné osoby, provedená rámcovým rozhodnutím, má za cíl „posílit procesní práva osob v trestním řízení“ (rozsudek Melloni, bod 51) tím, že má „zajistit vysokou úroveň ochrany a umožnit předání dotyčné osoby při plném dodržení jejího práva na obhajobu“ (rozsudek LU-PH, bod 50).
- 12 Kromě toho základní práva zahrnují právo na obhajobu, které vyplývá z práva na spravedlivý proces zakotveného v člancích 47 a 48 Listiny, takže Soudní dvůr musí článek 4a vykládat v souladu s těmito články, které odpovídají článku 6 EÚLP. V důsledku toho musí být články 47 a 48 Listiny vykládány tak, aby byla zajištěna stejná úroveň ochrany, jakou zaručuje posledně uvedený článek 6, jak jej vykládá ESLP (rozsudek LU – PH, bod 51).
- 13 Soudní dvůr byl požádán o výklad směrnice 2013/48/EU, přičemž upřesnil, že se nelze odchýlit od práva na přístup k obhájci z důvodu, že se podezřelá nebo obviněná osoba nedostaví na základě předvolání (rozsudek VW).
- 14 ESLP rozhodl, že právo každé obviněné osoby na účinnou obhajobu advokátem, v případě potřeby přiděleným soudem, ačkoli není absolutní, je jedním ze základních prvků spravedlivého procesu; že obviněná osoba neztrácí tuto výhodu pouhou nepřítomností v řízení; a konečně, že zákonodárce sice může odrazovat od neodůvodněných průtahů v jednání, ale nemůže je sankcionovat tím, že se odchýlí od práva na zastoupení advokátem (rozsudek Krombach v. Francie).
- 15 Na základě těchto předpokladů není podle předkládajícího soudu záruka možnosti zrušení odsuzujícího rozsudku v důsledku obnovy řízení nebo – jako v případě

francouzského práva – odvolání proti němu po předání vyžádané osoby, která by plně zaručovala právo na obhajobu, způsobilá plně napravit porušení těchto práv, pokud soudní řízení proběhlo v nepřítomnosti obviněné osoby, která nebyla zastoupena obhájcem.

- 16 I ve výše uvedených případech obnovy řízení nebo odvolání je totiž obviněná osoba nadále vystavena účinkům pravidel procesního systému dožadujícího státu týkajících se použitelnosti již získaných důkazů, přinejmenším pokud jde o důkazy, které ze své povahy nemohou být provedeny znovu. To by bylo možné napravit pouze stanovením absolutní nepoužitelnosti důkazů získaných v soudním řízení, v němž obviněná osoba nebyla zastoupena obhájcem, nebo přinejmenším závazkem státu, který vystavil evropský zatýkací rozkaz, nepoužít tyto důkazy pro nové rozhodnutí, což Francie v případě GE neučinila.
- 17 V situaci, v jaké se nachází GE, je tedy jednotlivec na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného proti němu omezen na osobní svobodě v důsledku vynesení odsuzujícího rozsudku, aniž měl možnost obhajoby, a to i prostřednictvím obhájce ustanoveného státem, neboť nebyl informován o řízení vedeném proti němu nebo si nemohl zvolit obhájce, aniž se však tohoto práva vzdal, a toto omezení není odůvodněno žádnými ochrannými požadavky.
- 18 Taková situace podle předkládajícího soudu vyvolává vážné pochybnosti o slučitelnosti s právem na obhajobu, které je nástrojem ochrany širšího práva na osobní svobodu.
- 19 Navrhuje se, aby tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla projednána ve zrychleném řízení, neboť projednáváná věc se týká osoby, která není omezena na osobní svobodě, ale přesto se na ni vztahují osobní předběžná opatření donucovací povahy (povinnost zdržovat se v určitém městě a povinnost hlásit se na policii), týká se evropského zatýkacího rozkazu, který se podle čl. 17 odst. 1 rámcového rozhodnutí „projednává a vykonává jako neodkladná záležitost“, a otázky týkající se výkladu vznesené v této věci mají obecné důsledky jak pro příslušné orgány, tak pro práva vyžádaných osob.